

Sygn. akt III U 424/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Janusz Wyszyński

Protokolant : st. sekr. sąd. Małgorzata Olszewska

po rozpoznaniu 6 marca 2019 r. w Ł. na rozprawie

sprawy C. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

na skutek odwołania C. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z 11 września 2018 r. Nr (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje C. M. prawo do emerytury w wieku obniżonym od 01 lipca 2018 r.;**
- 2. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu prawa do świadczenia;**
- 3. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz C. M. 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt III U 424/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 11 września 2018 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1270) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), odmówił C. M. prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy wskazał, iż na podstawie dowodów dołączonych do wniosku oraz uzyskanych w wyniku przeprowadzonego postępowania przyjął za udowodnione na dzień 01.01.1999 r. okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 25 lat 10 miesięcy 16 dni, zaś w szczególnych warunkach w wymiarze 5 lat 23 dni. Zatem odmówił przyznania emerytury, ponieważ nie został udowodniony wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wyjaśnił też, iż nie uznał pracy w szczególnych warunkach od 09.10.1978 r. do 31.12.1998 r., ponieważ zgodnie z zaświadczeniem z 27.08.2018 r. (...) S.A. w W. nie ma podstaw do wystawienia świadectwa stwierdzającego zatrudnienie w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył pełnomocnik C. M. zaskarżając ją w całości. Przedmiotowej decyzji zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 § 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jak również § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez niewłaściwe ich zastosowanie. Mając na uwadze powyższe wniósł o uchylenie przedmiotowej decyzji i przyznanie emerytury przy uwzględnieniu pracy w warunkach szczególnych oraz zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wyjaśnił, że biorąc pod uwagę fakt, że (...) S.A. połączyła się z (...) Sp. z o.o., która jednocześnie zmieniła nazwę na (...) S.A., to uzasadnione jest, aby wszelkie dokumenty potwierdzające pracę byłych pracowników (...), w tym akta osobowe, ilość pracowników którzy przeszli do nowej firmy, upływ czasu, brać z dużą dozą ostrożności zważywszy, że mogły być wystawione na podstawie niekompletnej dokumentacji akt pracowniczych. Dodał też, że inni pracujący z odwołującym się na tym samym stanowisku uzyskali pozytywną decyzję o emeryturze w szczególnych warunkach (k. 3-6 akt).

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powtórzył argumentację faktyczną i prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji oraz podkreślił, iż następcą prawny (...) S.A. - (...) S.A. dysponujący aktami osobowymi odwołującego się, odmówił wystawienia świadectwa pracy w szczególnych warunkach (k. 17 akt).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

C. M. urodził się (...), wiek emerytalny 60 lat ukończył (...), zaś 04.07.2018 r. złożył wniosek o emeryturę, w którym oświadczył, iż jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego i wnosi o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. C. M. był zatrudniony w okresie:

- od 01.09.1970 r. do 30.06.1973 r. w (...) Spółdzielni (...) w W. M. jako uczeń zawodu piekarza na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego oraz od 09.08.1973 r. do 31.08.1978 r. w/w zakładzie jako piekarz oraz piekarz piecowy;

- łącznie od 09.10.1978 r. do 30.09.2002 r. w (...) S.A. (...) w B. (obecnie (...) S.A.) jako telemonter;

- od 01.10.2002 r. do 31.05.2009 r. w (...) S.A. w O. (od 01.08.2006 r. - (...) Sp. z o.o. w O.) jako monter sieci telekomunikacyjnych oraz telemonter.

W okresie od 03.10.2009 r. do 26.10.2009 r. C. M. przebył rehabilitację leczniczą w Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Sanatorium (...) w G. i do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego nie podjął już żadnej pracy.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentów, w tym świadectw pracy oraz zaświadczeń, znajdujących się w aktach ZUS, których to wiarygodność nie budziła wątpliwości, a które nie były kwestionowane przez żadną ze stron pod względem ich autentyczności, jak i prawdziwości zawartych w nich informacji.

Zgodnie z art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1270), zwanej dalej „ustawą o e.r.f.u.s.”, w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura, jeżeli ubezpieczony spełnił łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa,

- w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej, tj. 01.01.1999 r., udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wynoszący co najmniej 15 lat.

Definicję ustawową pracy w szczególnych warunkach zawiera art. 32 ust. 2 ustawy o e.r.f.u.s., zgodnie z którym, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Według przepisu § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Istotne przy tym jest to, że o uprawnieniach do wcześniejszej emerytury decyduje łączne spełnienie wszystkich warunków określonych w art. 184 ustawy o e.r.f.u.s., w tym także wykazanie odpowiednich okresów stażu ogólnego pracy, jak i stażu pracy w szczególnych warunkach bądź o szczególnym charakterze (wyrok Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2010 r., sygn. II UK 140/10). Trzeba mieć na względzie, że prawo do emerytury w wieku obniżonym stanowi przywilej, stąd przesłanki przyznania tego prawa muszą być udowodnione w sposób niebudzący wątpliwości. Niemniej jednak okresy te mogą zostać ustalone na podstawie wszelkich dowodów, w tym także zeznań świadków. Postępowanie przed Sądem toczące się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego, nie podlega ograniczeniom dowodowym, co wynika wprost z art. 473 k.p.c. Oznacza to, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane (wyrok Sądu Najwyższego z 21 września 1984 r., sygn. III UZP 48/18).

W niniejszej sprawie bezspornym pozostawał fakt uzyskania przez odwołującego się wieku emerytalnego, tj. 60 lat oraz legitymowania się przez niego ogólnym stażem pracy w wymiarze ponad 25 lat. Nie było również sporu między stronami co do prośby odwołującego się o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa. Spór natomiast powstał w kwestii ustalenia tego, czy odwołujący się wykazał co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach bądź o szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, czego pochodną stało się ustalenie prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Organ rentowy, na podstawie przedłożonych dokumentów, ustalił, że staż pracy odwołującego się w szczególnych warunkach wynosi łącznie 5 lat 23 dni. Do tak ustalonego stażu organ rentowy nie zaliczył okresu pracy odwołującego się w (...) S.A. (...) w B. (obecnie (...) S.A.) od 09.10.1978 r. do 31.12.1998 r., a którego to okresu zaliczenia domagał się odwołujący.

Podstawę ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie stanowiły również wyjaśnienia odwołującego się C. M., jak i przesłuchanych w sprawie świadków w osobach M. K., J. K., Z. S. oraz J. S., które były jasne, logiczne i korespondowały wzajemnie ze sobą, a także z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Wszyscy świadkowie złożyli zeznania na okoliczność charakteru pracy odwołującego się w (...) S.A., wymiaru tej pracy, zajmowanego stanowiska, rodzaju powierzonych mu obowiązków i rodzaju pracy faktycznie wykonywanej przez odwołującego się. Świadkowie ci pracowali w spornym okresie w/w zakładzie pracy na stanowiskach pracy tożsamych ze stanowiskiem pracy odwołującego się i wykonywali taką samą pracę, jaką wykonywał odwołujący się. Zatem posiadają oni konkretną wiedzę w zakresie prezentowanych okoliczności, zdatną dla odtworzenia stanu faktycznego niniejszej sprawy. Wobec tego Sąd nie znalazł żadnych powodów do kwestionowania również wyjaśnień odwołującego się, które były stanowcze i logiczne.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w tym dokumentacji pracowniczej odwołującego się i przesłuchanych świadków w sprawie oraz analiza zeznań tychże świadków i wyjaśnień odwołującego się prowadzi do wniosku, że odwołujący się legitymuje się ponad 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W dopełnieniu ustaleń stanu faktycznego Sąd postanowił oprzeć się również na stanowisku biegłego sądowego z zakresu BHP wyrażonym w opinii, w której biegły miał ustalić czy praca odwołującego się w (...) S.A. w latach 1978-1998 była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. (protokół rozprawy z 30.11.2018 r. - postanowienie k. 30v).

Biegły w sporządzonej opinii (k. 43-60 akt) wskazał, że w aktach osobowych na niektórych dokumentach występują obok stanowiska „telemonter” zapis „+ kierowca”. W jego ocenie, biorąc pod uwagę wyjaśnienia świadków, jak również strukturę organizacyjną (...) S.A., jednoznacznie wynika, że telemonterzy czasami wykorzystywali samochody służbowe do transportu materiałów na roboty w terenie oraz do usuwania awarii linii telekomunikacyjnych zarówno powietrznych jak i kablowych będąc wówczas pod stałym nadzorem dyżurnego, który z nimi miał bezpośredni kontakt drogą radiową i wydawał stosowne dyspozycje. Zatem biegły uznał, iż nie będzie błędem uznanie, że samochód taki był tylko narzędziem pracy telemонера, który to po osobistym dotarciu do miejsca robót, awarii itp. wykonywał tylko zadania wynikające z zakresu jego zawodu, tj. telemонера. A sam dopisek „+ kierowca” stanowił podstawę tylko zarówno jako udokumentowanie jego uprawnień do prowadzenia pojazdu, jak i również odpowiedzialności materialnej za powierzone mu mienie. Dodał, że w minionych czasach była to stała praktyka w takich i innych podobnych zakładach pracy. Przechodząc do końcowych wniosków biegły wyjaśnił, że nazwa telemonter jest kwalifikowaną postacią zawodu montera wskazującą na prace monterskie w szerokorozumianej telekomunikacji. T. - monter instalacji telekomunikacyjnych, jak sama już nazwa stanowiska sugeruje, zajmował się montażem, konserwacją, serwisowaniem i kontrolowaniem poprawnego funkcjonowania instalacji telekomunikacyjnych na podległym przedsiębiorstwu obszarze. Do obowiązków osoby pracującej na tym stanowisku należało m.in. instalowanie, konserwowanie i naprawy zarówno w różnych jednostkach gospodarki, jak i w mieszkaniach abonentów, poprzez budowanie linii napowietrzanych, specjalnych, tranzytowych, współpraca przy budowie tras teletechnicznych. Monter instalacji telekomunikacyjnych sprawował także nadzór nad poprawnym funkcjonowaniem instalacji znajdujących się w rejonie jego działania, w poszukiwaniu ewentualnych nieprawidłowości, które usuwał w miarę ich zakresu samodzielnie lub jako członek większego personelu technicznego. Ponadto monter instalacji telekomunikacyjnych wykonywał prace montażowe, serwisowe i konserwacyjne w terenie przemieszczając się pomiędzy poszczególnymi lokacjami służbowym samochodem. Biorąc pod uwagę całokształt materiału dowodowego biegły dokonał oceny pracy zawodowej odwołującego się w kierunku rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oceniając zasadnicze kwestie mające wpływ na charakter pracy odwołującego się i stwierdził, że prace odwołującego się na stanowiskach: telemonter, starszy telemonter, nadzorca, są wymienione w Wykazie A prac w warunkach szczególnych stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia oraz stanowią wypadkową prac i korespondują z resortowym wykazem stanowisk pracy w szczególnych warunkach stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 33 Ministra Łączności z 16 maja 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu łączności. Reasumując biegły orzekł, iż praca odwołującego się w (...) S.A. w latach 1978-1998 posiadała znamiona pracy w warunkach szczególnych i była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., a zajmowane przez niego stanowiska zostały wymienione w dziale II poz. 83, dziale VIII poz. 20 oraz w dziale XIV poz. 4 i poz. 24 Wykazu A stanowiącego załącznik do w/w rozporządzenia.

W ocenie Sądu opinia została sporządzona w sposób profesjonalny, rzetelny i kompleksowy, zaś przyjęte przez biegłego stanowisko oraz ocena co do kwalifikacji okresu zatrudnienia odwołującego się było wynikiem dokładnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym akt osobowych odwołującego się, akt osobowych i zeznań świadków oraz uwzględnienia wiedzy i doświadczenia zawodowego, jakim biegły się legitymuje. W ocenie Sądu biegły dokonał bardzo szczegółowej analizy tego okresu zatrudnienia, powołując się przy tym na znajomość tematyki pracy tego rodzaju.

Przedmiotem ustaleń i rozważań Sądu było przeanalizowanie okresu zatrudnienia odwołującego się w (...) S.A. pod kątem możliwości zakwalifikowania go jako okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach w kontekście cytowanych wyżej przepisów, a w konsekwencji stwierdzenie czy odwołujący się sporną przesłankę do uzyskania wcześniejszej emerytury spełnia, czy też nie.

Okresy pracy określone w ust. 1 § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r., sygn. II UKN 417/97). W orzecznictwie podkreśla się, że przy ustalaniu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym złożenie dowodu w postaci świadectwa pracy może być kwestionowane,

co na podstawie art. 6 k.c. pociąga za sobą obarczenie ciężarem dowodu strony, która zaprzecza okolicznościom wynikającym ze świadectwa pracy. Należy wówczas ustalić, jakie prace ubezpieczony rzeczywiście wykonywał, gdyż ta okoliczność, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania dochodzonego świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2004 r., sygn. II UK 337/03). Tym samym brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie świadczy o tym, że ubezpieczony faktycznie takiej pracy nie realizował.

Konkludując, uznać należy, iż odwołujący się należycie wykazał, że w spornym okresie pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach, a dodanie spornego okresu do stażu pracy w szczególnych warunkach daje łącznie okres ponad 15 lat. Skoro więc odwołujący się wykazał niezbędny wymiar pracy w szczególnych warunkach, odwołanie od zaskarżonej decyzji należało uznać za zasadne.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał C. M. prawo do emerytury w wieku obniżonym od 1 lipca 2018 r., tj. od miesiąca w którym złożono wniosek, zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Ponadto zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a ustawy o e.r.f.u.s., przyznając odwołującemu się prawo do emerytury, Sąd zobowiązany jest do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego odnośnie do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie nie istniały podstawy do obciążenia odpowiedzialnością organu rentowego za nieprzyznanie odwołującemu się prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Organ rentowy na etapie postępowania administracyjnego ze względu na obowiązujące ograniczenia dowodowe nie mógł ustalić prawidłowego stażu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach. Stało się to możliwe dopiero na etapie postępowania sądowego w oparciu o akta osobowe odwołującego się oraz zeznania świadków i wyjaśnienia odwołującego się, a także o opinię biegłego sądowego. Wobec tego Sąd Okręgowy uznał, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd Okręgowy rozstrzygnął o kosztach zastępstwa procesowego mając za podstawę art. 98 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego ustalona została na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r, poz. 1800) w sprawie opłat za czynności adwokackie.